

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokous 19, 3/2013

PÖYTÄKIRJA

Aika 18.12.2013, klo 10:15–12:15

Paikka MMM, Mariankatu 23, kokoushuone Kartano (2. krs)

Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja
(Pirjo Kortnesniemi, varapuheenjohtaja, Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry.)

Riitta Heinonen, maa- ja metsätalousministeriö
(Pirkko Skutnabb, maa- ja metsätalousministeriö)

Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto
(Taina Mikkonen, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Tapio Palmu, Lounais-Suomen aluehallintovirasto
(**Taina-Riitta Seppälä**, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Sami Kilpeläinen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Tomas Långgård, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Itä-Suomen yliopisto
(**Birgitta Wahlberg**, Åbo Akademi)

Jarkko Niemi, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
(**Tiina Reilas**, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus)

Jaakko Mononen, Itä-Suomen yliopisto
(Mari Heinonen, Helsingin yliopisto)

Päivi Lahti, Helsingin yliopisto
(Markku Oksanen, Turun yliopisto)

Salla Tuomivaara, Eläinsuojeluliitto Animalia ry
(Sami Säynevirta, Eläinsuojeluliitto Animalia ry)

Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Elias Jukola, HKScan oyj
(Tuomas Herva, AtriaNauta)

Merja Södeström, Päivittäistavara- ja elintarviketuote- ja palveluyhtiö ry
(Ilkka Nieminen, Päivittäistavara- ja elintarviketuote- ja palveluyhtiö ry)

Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Annikka Marniemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Sari Salminen, eläinsuojeluasiamies

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK

Kutsuttuna

Tiina Kauppinen, tiedottaja, Eläinten hyvinvointikeskus EHK

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:15.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Läsnä oli 15 henkilöä, yhteensä 14 neuvottelukunnan jäsentä. Heistä 11 oli varsinaista ja 3 varajäsentä. Kutsuttuna paikalla oli yksi henkilö. Käytiin lyhyt esittäytymiskierros.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (20.10.2013) pöytäkirja hyväksyttiin. **Pöytäkirja** löytyy neuvottelukunnan sähköiseltä sivulta.

4. Maa- ja metsätalousministeriön terveiset

Kuultiin eläinsuojelulain uudistuksen vaiheesta. Eläinsuojelulakia uudistava työryhmä on käsitellyt viimeisessä kokouksessaan eläinsuojelun viranomaisvalvontaa. Samoin eläinsuojelulain uudistuksen ohjausryhmä käsittelee viimeisessä kokouksessaan eläinsuojeluvalvontaa, sen vaikuttavuutta, valvojen ammattitaitoa (pätevyyttä, koulutusta, osaamista), valvonnan kustannustehokkuutta, valvonnan mahdollista maksullisuutta, avustajien roolia suhteessa viranomaisiin ja poliisin roolia valvonnassa. Ohjausryhmä päätti suositella, että tehtäisiin selvitys siitä, voitaisiinko eläinsuojelun virallinen valvonta toteuttaa täysin valtion toimesta. Eläinten suojelun valvonta tulee tarkastella osana ympäristöterveydenhuollon kokonaisuutta.

Saatiin tiedoksi, että ELT Laura Hänninen, HY, kotieläinten hyvinvoinnin ja eläinsuojelun kliininen opettaja on jatkossa eläinsuojelulakia uudistavan työryhmän jäsen.

5. Eläinten oleelliset käyttäytymistarpeet: nauta

Neuvottelukunnan sihteeri Satu Raussi esitteli ELT Laura Hännisen, Helsingin yliopisto ja ELL Tuomas Hervan, Atria Oy kanssa tehtyä luonnosta (LIITE 1) nautojen olennaisista käyttäytymistarpeista. Luonnos sisälsi **kahdeksan oleellista käyttäytymistarvetta**: lajitovereiden seura ja sosiaalinen käyttäytyminen, lepo ja uni, liikunta, syömiskäyttäytyminen, kehonhoito, lisääntymiskäyttäytyminen, jälkeläisten hoito- ja vasikoiden imemiskäyttäytyminen sekä leikkikäyttäytyminen. Neuvottelukunta totesi, että luonnokseen oli kirjattu nautojen oleelliset käyttäytymistarpeet, eikä luonnokseen toivottu lisäävän tai siitä poistettavan käyttäytymispiirteitä. Osa kahdeksasta käyttäytymistarpeesta on joiltakin osin päällekkäisiä. Esimerkiksi liikunnan tarpeen "sateenvarjon" alle voidaan ryhmitellä monia liikunnan kanssa osin päällekkäin meneviä tarpeita, kuten syömiskäyttäytymisestä laiduntaminen tai leikkikäyttäytyminen. Olennaista on tilan määrä ja laatu liikunnan, levon ja unen sekä sosiaalisten tarpeiden tyydyttämiseksi, ravinnon hankintaan liittyvän käyttäytymisen tyydyttäminen ja jälkeläisten hoito. Lehmien juokseminen ja hyppiminen laitumelle laskun yhteydessä on käytännön esimerkki nautojen patoutuneen liikunnan tarpeen purkautumisesta.

Todettiin, että **neuvottelukunta on vuonna 2011 ottanut kantaa**, että uusia **parsinavetoita** ei tulisi enää suunnitella eikä toteuttaa eikä niiden rakentamista tukea (**kannanotto**). Samassa kannanotossa neuvottelukunta suositteli, ettei vasikoita kasvatettaisi kokoritilälattiaisissa karsinoissa ja että lihanautojen kasvatusta hyvin kuivitetuissa kylmäkasvattamoissa edistettäisiin. Esimerkiksi ranskalaiset tutkijat Veissier ym. (2008) toteavat **artikkelissaan**, että kytkettynä pidettävät lehmät tarvitsevat liikuntaa päivittäin vähintään tunnin. Tällaisen ulkoilun järjestäminen voi joillekin parsinavetan maidontuottajille olla käytännössä vaikeaa, jolloin lehmän olennaisten käyttäytymistarpeiden huomioiminen puoltaisi jatkossa vain pihattonavetoita. Pihattonavetoissa on huomio kiinnitettävä ryhmäkokoon. Suuri eläinmäärä sekä suuri eläintiheys lisäävät eläinten välisiä aggressioita.

Toimeksianto neuvottelukunnalle on listata ja korostaa eläinten olennaisia käyttäytymistarpeita, joista ei tule tinkiä, ja joita eläinsuojelulakia uudistava työryhmä voi käyttää työssään vanhan lainsäädännön arvioimiseksi ja uudistamiseksi. Työryhmä voi käyttäytymistarpeiden listauksen perusteella arvioida, toteutuvatko nautojen käyttäytymistarpeet nykyisillä säädöksillä. Keskusteltiin miten laajasti neuvottelukunnan tulee ottaa kantaa eläintuotannon, tuotannon talouden ja eläinten hyvinvoinnin kannalta toimiviin ratkaisuihin. Tuotiin esiin, että kaikkien olennaisten käyttäytymistarpeiden toteutuminen eläintuotannossa on haastavaa, eikä aina toteudu. Tähän vaikuttaa eläintuotannon huono taloudellinen kannattavuus, jolloin kaikkia käyttäytymistarpeita ei voida tiloilla eläimille mahdollistaa. Eläintuotannon taloudesta keskusteleminen on tärkeää, mutta neuvottelukunnan tulee tehdä se ymmärtäen eläinten tarpeet, niiden hyvinvoinnin edellytykset. Neuvottelukunnan tavoitteena on edistää tuotantoeläinten hyvinvoinnin laaja-alaista kehittämistä. Taloudelliset tarpeet eivät aina automaattisesti voi ohittaa eläimen tarpeita. Siellä missä eläinten hyvinvoinnin tutkimusten tulokset ovat selkeitä, on helppo mennä eteenpäin ja tehdä päätöksiä, jotka nojaavat tutkimusten tuloksiin. Rajanveto on vaikeampaa, kun tutkimustulokset ovat ristiriitaisia tai niitä ei ole.

Todettiin, että käytännössä olennaisista käyttäytymistarpeista riittävä karkearehun saanti ja etenkin **lehmän mahdollisuus hoitaa vasikkaansa** ovat joillakin tiloilla vaikeasti toteutettavissa. Myös **vasikoiden imemisen tarpeen** tyydyttämisessä on tiloilla parannettavaa. Emä ja vasikka vieroitetaan etenkin maidontuotannossa pian, monesti vuorokauden sisällä, vasikan syntymän jälkeen. Tähän ovat syynä tuotannon talouden tekijät, kuten poikima- ja vierihoidotilojen puute ja se, että emä leimautuu vasikkaansa varsin nopeasti, jolloin useamman päivän jatkuneen vierihoidon jälkeen vieroitus aiheuttaa niin suuren stressin emälle, että emät eivät aina syö riittävästi. Huonontunut syönti poikimisen jälkeen, jolloin maidontuotanto lisääntyy voimakkaasti, heikentää emän tuotosta ja voi sairastuttaa emän. Vasikan imemisen tarvetta voidaan tyydyttää myös käyttämällä juottamiseen tuttiämpäriä avoimen ämpäriin sijaan. Tuttiämpäri ei vastaa emän vierihoitoa, jossa maito on aina saatavilla emän läheisyyden lisäksi, mutta mahdollistaa vasikan maitojuoman saannin imemällä, mikä on vasikalle avoastiaa luonnollisempi tapa juoda. Myöskään lisääntymiskäyttäytymisen mahdollistaminen ei aina ole realistista. Toisaalta lisääntymiskäyttäytymiseen toteutumiseen tarvitaan pitävä lattia ja riittävästi tilaa, eli osittain samoja resursseja, joita liikunnan tarpeen tyydyttämiseen tarvitaan. Todettiin, että lihasonnioiden kasvatus parsinavetassa on eläinten hyvinvoinnin kannalta huono käytäntö, kuten on myös nautojen kasvatus betonisten kokoritulattioiden päällä.

Jalostuksen vaikutuksesta naudan hyvinvointiin keskusteltiin. Päätettiin, että jokaisen eläinlajin olennaisten käyttäytymistarpeiden käsittelyn yhteyteen liitetään mainita jalostuksen vaikutuksista eläinten hyvinvointiin. Otetaan myös selvää siitä, kuinka suuri osa eläinaineksesta tuodaan Suomeen ja selvitetään, onko meillä kansallisesti mahdollista vaikuttaa jalostuksen tavoitteisiin ja sitä kautta painottaa eläinjalostuksessa eläinten hyvinvointiominaisuuksia. Naudan jalostuksessa jalostusasiantuntijat eivät vielä näe rajaa lypsykarjan maitotuotoksen paranemisessa. Keskusteltiin, tuleeko eläinjalostuksessa jossain niin sanottu raja vastaan siinä, mitä ja miten paljon tuotanto-ominaisuuksia voidaan jalostaa, etenkin, jos tuotanto-ominaisuuksien jalostus heikentää eläimen hyvinvointia. Lypsylehmien jalostustavoitteissa on mukana eläinten kestävyys-, rakenne- ja terveysominaisuuksia, mutta jalostuksen pääpaino on yleensä tuotoksessa. Nautojen jalostustavoitteisiin on jonkin verran mahdollista vaikuttaa kansallisesti. Kotimaista alkuperää olevaa sperman osuus on lypsyrotuisilla naudoilla noin 60 %. Siemennys on yleisin tapa tiineyttää lypsyrotuinen lehmä. Lisäksi alkionsiirtoja tehdään Suomessa lähinnä lypsylehmille useita tuhansia vuosittain. Lypsylehmätiloilla voi myös olla oma astutussonni. Lypsyrotuisista hiehoista sonnilla astutetaan noin 15 % ja vanhemmista lehmistä noin 5

% Liharotuiset lehmät siemennetään lähes kokonaan tuontispermalla, mutta liharotuisien lehmien siementäminen on harvinaista (siemennyksiä tehdään alle 5 % liharotuisista lehmistä). Liharotuisia nautoja kasvattavilla tiloilla on yleensä sonni, joka astuu lehmät.

6. Neuvottelukunnan toimintasuunnitelma

Tehtiin neuvottelukunnan toimintasuunnitelma. Suunnitelma on kokouspöytäkirjan liitteenä 2.

7. Muut asiat

EuroFAWC (European Forum of Animal Welfare Councils, EuroFAWC) kokouksen järjestäminen Suomessa 2015. Todettiin, että meillä on mahdollisuus järjestää vuoden 2015 EuroFAWC kokous Suomessa. Vuoden 2015 kokouspaikasta päätetään tämän vuoden kokouksen yhteydessä ja sihteeri on ilmoittanut EuroFAWC:n sihteerille, että olemme kiinnostuneet järjestämään kokouksen. Ilmoitus otettiin vastaan positiivisesti. Kokouksen vastuutahot: MMM, TEHVNK ja SHEHVNK.

Seuraavat kokoukset:

- Maanantai 3.3.2014, klo 10:15–12:15
- Tiistai 1.4.2014, klo 10:15–12:15
- Tiistai 3.6.2014, klo 10:15–12:15

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:20.

Helsingissä 3.3.2013

Pöytäkirjan vakuudeksi

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja

Satu Raussi, sihteeri

LIITTEET

- Liite 1: Nautojen oleelliset käyttäytymistarpeet luonnos
- Liite 2: TEHVNK toimintasuunnitelma